पापमाचक्षते नित्यं हृदयं पापकर्म्मिणः। ज्ञानपूर्व्वं विनश्यन्ति गूहमाना महाजने।
ज्ञानपूर्व्वं कृतं कर्म्म च्छादयन्ते ह्यसाधवः। न मां मनुष्याः पश्यन्ति न मां पश्यन्ति देवताः।
पापेनापिहितः पापः पापमेवाभिजायते। यथा वार्द्धुषिको वृद्धिं देहभेदे प्रतीक्षते।
धर्म्मेण पिहितं पापं धर्म्ममेवाभिवर्द्धयेत्। यथा लवणमम्भोभिराप्लुतं प्रविलीयते। ७८०
प्रायश्चित्तहतं पापं तथा सद्यः प्रणश्यति। तस्मात् पापं न गूहेत गूहमानं विवर्द्धते।
कृत्वा तु साधुव्याख्येयं ते तत् प्रशमयन्त्युत। आशया सञ्चितं द्रव्यं कालेनैवोपभुज्यते।
अन्ये चैतत् प्रपद्यन्ते वियोगे तस्य देहिनः। मानसं सर्व्वभूतानां धर्म्ममाहुर्म्मनीषिणः।
तस्मात् सर्व्वाणि भूतानि धर्म्ममेव समासते। एक एव चरेद्धर्म्मं न धर्म्मध्वजिको भवेत्।
धर्म्मवाणिजका ह्येते ये धर्म्ममुपभुञ्जते। अर्चेद्देवानदम्भेन सेवेतामायया गुरुं। ७८५
निधिं निदध्यात् पारत्र्यं पात्रार्थं दानशब्दितं।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि धर्म्मकथने द्विषष्ट्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १६२ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ नाभागधेयः प्राप्नोति धनं सुबलवानपि। भागधेयान्वितश्चार्थं क्लेशो बालश्च विन्दति।
नालाभकाले लभते प्रयत्नेऽपि कृते सति। लाभकालेऽप्रयत्नेन लभते विपुलं धनं।
कृतयत्नाफलाश्चैव दृश्यन्ते शतशो नराः। अयत्नेनैधमानाश्च दृश्यन्ते बहवो जनाः।
यदि यत्ने भवेन्मर्त्यः सद्यः फलमवाप्नुयात्। न विद्वान् विद्यया हीनं वृत्त्यर्थमुपसंश्रयेत्। ७९०
नालभ्यं चोपलभ्येत नृणां भरतसत्तम। प्रयत्नं कृतवन्तोऽपि दृश्यन्ते ह्यफला नराः।
मार्गन्त्यायशतैरर्थानमार्गंश्चापरः सुखी। अकार्य्यमशक्तत् कृत्वा दृश्यन्ते ह्यधना नराः।
धनयुक्ताः स्वकर्म्मस्था दृश्यन्ते चापरेऽधनाः। अधीत्य नीतिशास्त्राणि नीतियुक्तो न दृश्यते।
अनभिज्ञश्च साचिव्यं गमितः केन हेतुना। विद्यायुक्तो ह्यविद्यश्च धनवान् दुर्म्मतिस्तथा।
यदि विद्यामुपाश्रित्य नरः सुखमवाप्नुयात्। न विद्वान् विद्यया हीनं वृत्त्यर्थमुपसंश्रयेत्। ७९५
यथा पिपासां जयते पुरुषः प्राप्य वै जलं। दृष्टार्थो विद्यया ह्येवं न विद्वां प्रजहेन्नरः।
नाप्राप्तकालो म्रियते विद्धः शरशतैरपि। तृणाग्रेणापि संस्पृष्टः प्राप्तकालो न जीवति।
॥ भीष्म उवाच ॥ ईहमानः समारम्भान् यदि नासादयेद्धनं। उग्रं तपः समारोहेन्न ह्यनुप्तं प्ररोहति।
दानेन भोगी भवति मेधावी वृद्धसेवया। अहिंसया च दीर्घायुरिति प्राहुर्म्मनीषिणः।
तस्माद्दद्यान्न याचेत पूजयेद्धार्म्मिकानपि। सुभाषो प्रियकृच्छुद्धः सर्व्वसत्त्वाविहिंसकः। ७९९
यदा प्रमाणं प्रसवः स्वभावश्च सुखासुखे। दंशकीटपिपीलानां स्थिरो भव युधिष्ठिर।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि नीतिकथने त्रिषष्ट्यधिकशततोऽध्यायः ॥ १६३ ॥
॥ भीष्म उवाच ॥ कार्य्यते यच्च क्रियते सच्चासच्च कृताकृतं। तत्राश्वसीत सत्कृत्वा असत्कृत्वा न विश्वसेत्।
काल एव सर्व्वकाले विग्रहानुग्रहौ ददत्। बुद्धिमाविश्य भूतानां धर्म्माधर्म्मौ प्रवर्त्तते।
यदा तस्य भवेद्बुद्धिर्धर्म्मार्थस्य प्रदर्शनात्। तदाश्वसीत धर्म्मात्मा दृढबुद्धिर्न विश्वसेत्।